

*„Ó hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az ég királya
beállítson majdan szobros csarnokába.
Krisztus Urunk, segíts meg!”
(Babits Mihály)*

ILLYÉS GYULA

EGY MONDAT A ZSARNOKSÁGRÓL

Hol zsarnokság van, ott zsarnokság van
nemcsak a puskacsőben, nemcsak a börtönökben,
nemcsak a vallató szobákban, nemcsak az éjszakában
kiáltó űr szavában, ott zsarnokság van
nemcsak a füst-sötéten lobogó vádbeszédben,
beismerésben, rabok fal-morse-jében,
nemcsak a bíró hűvös ítéletében: bűnös!
ott zsarnokság van nemcsak a katonásan
pattogatott „vigyázz!”-ban, „tűz!”-ben, a dobolásban,
s abban, ahogy a hullát gödörbe húzzák,
nemcsak a titkon félignyílt ajtón
ijedten besuttogott hírekben,
a száj elé hulltan pisszt jelző ujjban,
ott zsarnokság van nemcsak a rács-szilárdan
fölrakott arcvonásban s e rácsban már szótlán
vergődő jajsikolyban, a csöndetnövelő
néma könnyek zuhatagában,
kimeredt szembogárban,
ott zsarnokság van nemcsak a talpraálltan
harsogott éljenekben, hurrákban, énekekben,
hol zsarnokság van, ott zsarnokság van
nemcsak az ernyedetlen tapsoló tenyereken,
kürtben, az operában, épp oly hazug-harsányan
zengő szoborkövekben, színeken, képteremben,
külön minden keretben, már az ecsetben;
nemcsak az éjben halkán sikló gépkocsizajban
s abban megállt a kapualjban;
hol zsarnokság van, ott van jelenvalóan
mindenekben, ahogy rég istened sem;
ott zsarnokság van az óvodákban,
az apai tanácsban, az anya mosolyában,
abban, ahogy a gyermek idegennek felelget;
nemcsak a szögesdrótban, nemcsak a könyvsorokban
szögesdrótnál jobban butító szólamokban;
az ott van a búcsúcsókban,
ahogy így szól a hitves: mikor jössz haza, kedves;
az utcán oly szokottan ismételt hogy-vagy-okban,
a hirtelen puhábban szorított kézfogásban,
ahogy egyszer csak szerelmed arca megfagy,
mert ott van a légyottban,
nemcsak a vallatásban, ott van a vallomásban,
az édes szó-mámorban, mint légy a borban,
mert álmáidban sem vagy magadban,
ott van a nászi ágyban, előtte már a vágyban,
mert szépnek csak azt véled, mi egyszer már övé lett;
vele hevertél, ha azt hitted, szerettél,
tányérban és pohárban, az ott van az orrban, szájban,
hidegben és homályban, szabadban és szobádban,
mintha nyitva az ablak, s bedől a dögszag,
mintha a házban valahol gázfolyás van,
ha magadban beszélgetsz, ő, a zsarnokság kérdez,
képzeteledben se vagy független,
fönt a Tejút is már más: határsáv, hol fény pásztáz,

XIV. évfolyam 11. szám

2007. november

TARTALOM:

Illyés Gyula, Egy mondat a zsarnokságról	1347
Hegyí Béla, Menyegző	1348
Bulányi György, Egyházi, világi Jézusra...	1348
Inczédy Péter, Dinnyeháború	1350
Bulányi György, Magyar tanári erőlködés	1352
Kalkuttai Teréz (fordítás)	1353
Bulányi György, Gonosz folt	1354
Fogarasi János, Kegyelmed, Kend, Ön, stb.	1354
Magyar nyelv	1355
Testvéreink gyásza	1355
Tarnóczy Szabolcs, Biborban született...	1355
Köszeginé Melinda, Bokor imastaféta	1357
Perémy Gábor, Ima	1357
Kalkuttai szent Teréz imája	1357
Varga János, Boldoggá avatják...	1358
Faragó Ferenc szerk., Hamvas breviárium	1358

Szerkesztőség: Bulányi György, 1052 Bp. , Piarista köz 1. V./505.

**Elérhetőség: bulanyi@freemail.hu, 06-1-48644-62;
faragoferi@freemail.hu, 06-20-9872-982**

aknamező; a csillag: kémlelő ablak,
a nyüzsgő égi sátor: egyetlen munkatábor;
mert zsarnokság szól lázból, harangozásból,
a papból, kinek gyónol, a prédikációból,
templom, parlament, kárpád: megannyi színpad;
hunyor-nyitod a pillád, mind az tekint rád;
mint a betegség, veled megy, mint az emlék;
vonat kereke, hallod, rab vagy, rab, erre kattog;
hegyen és tenger mellett be ezt lehelled;
cikáz a villám, az van minden váratlan
zöreijben, fényben, a szív-hökkenésben;
a nyugalomban, e bilincs-unalomban,
a zápor-zuhogásban, az éjigérő rácsban,
a cellafal-fehéren bezáró hóesésben;
az néz rád kutyád szemén át,
s mert minden célban ott van, ott van a holnapodban,
gondolatodban, minden mozdulatodban;
mint víz a medret, kövted és teremted;

kémlelődsz ki e körből? Ő néz rád a tükörből,
 ő les, hiába futnál, fogoly vagy s egyben foglár;
 dohányod zamatában, ruháid anyagába
 beivódik, evődik velődig;
 eszmélnél, de eszme csak övé jut eszedbe,
 néznél, de csak azt látod, mit ő eléd varázsolt,
 s már körbe lángol erdőtűz gyufaszázból,
 mert amikor ledobtad, el nem tiportad;
 s így rád is ő vigyáz már, gyárban, mezőn, a háznál,
 s nem érzed már, mi élni, hús és kenyér mi,
 mi szeretni, kívánni, karod kitárni,
 bilincseit a szolga maga így gyártja s hordja;
 ha eszel, őt növeszted, gyermeked neki nemzed,
 hol zsarnokság van, mindenki szem a láncban;
 belőled búzlik, árad, magad is zsarnokság vagy;
 vakondként napsütésben, így járunk vaksötétben,
 s feszenegünk kamarában, akár a Szaharában;
 mert ahol zsarnokság van, minden hiában,
 a dal is, az ilyen hű, akármilyen mű,
 mert ott áll eleve sírodnál,
 ő mondja meg, ki voltál, porod is neki szolgál.

HEGYI BÉLA

MENYEGZŐ

Soha nem voltak ennyien lakodalmon Kánában, de még a környéken sem. Hét faluból jöttek rokonok, barátok, ismerősök. A kiadós, hét fogásos ebédet édes és sós sütemények követték, no meg a zamatos galileai és libanoni borok. Sűrű poharazgatás mellett folyt a kedélyes beszélgetés. A násznép könnyen mámoros lett, s hamarosan táncba kívánczolt. Az udvar sarkába húzódott muzsikások húrokon, dobokon, csörgőkkel csendítették a dallamot, verték az ütemet.

Először a menyasszony táncolt, hét muszlinkendőt oldva le magáról, aztán az újdonsült férj járta el kemény, szenvedélyes táncát, majd együtt ropták a sodró, dévaj lakodalmaszt. A vendégek is fölkeltek az asztalok mellől, s perdültek-fordultak az ifjú pár körül, el-elkurjantva magukat. A bor és a bál kábulatában röpködtek a sikamlós megjegyzések, az asztaloknál mulatságos történetek keltek szárnyra.

Jézust is kérték, hogy táncoljon velük, de ő udvariasan elhárította. Sokkal szívesebben nézte a kavargó tömeget, a fölhevült, boldogságtól sugárzó arcokat, s hallgatta a zengő talpalávalót, a fel-felhangzó nótázást. Már-már tetőfokára hágott a jókedv, a harsány adomázgatás, amikor a szolgálk ijedten jelentették a násznagynak: – Uram, elfogyott a borunk. Mit csináljunk? A násznagy nem számított ekkora vendégseregére, s nem gondoskodott időben elegendő itálról. Zavarában Máriához, az ifjú pár közeli rokonához lépett, hogy tanácsot kérjen. Mi lesz, ha már az utolsó pohárral koccintanak? Csak nem tör ki a botrány, mielőtt véget érne a menyegző?

Mária odasúgta fiának, mi a násznagy gondja. Jézus elmosolyodott, és meghagyta a szolgálknak, töltsenek tele hét amforát tiszta forrásvízzel, s aztán hozzák eléje mind a hetet. A násznagy felcsattant: – Micsoda tréfa ez, barátom? Hát vízzel akarsz itatni minket? A násznépet nem szabad becsapni! Mária azonban leintette a férfit: – Ne aggodalmaskodjatok. Tegyétek azt, amit a fiam mond.

A szolgálk teletöltötték a karcsú korsókat, s felsorakoztaták Jézus lábai előtt. Jézus mindegyik oldalát végigsimította, s tenyerét egy-egy pillanatra mind a hétnek a szájára helyezte. – Most vigyétek ki az asztalokhoz! – szólt a násznagynak. Az hitetlenkedve csóválta fejét, s megeresztett egy káromkodást.

A megköttyűsödött társaság dicsérte az új bort, amit a szolgálk kitöltöttek, de fel is háborodott az eljárás. – Nem ez a szokás erre felé, Násznagy uram! – tették szóvá többen is. – Legelőbb mindig a legjobb bort kínálják az ünneplőknek, és amikor már kaptosak, akkor itatják meg velük a lőrért. Hogyhogy te a gyöngébbikkel kezdted, és most a végére hagyad a legfinomabbat? – A násznagy nem próbált magyarázkodni, hanem egyre lelkesebben kínálta őket. Jézus jót derült a férfi zavarán, és nem fedte föl magát senki előtt sem. S minél gyakrabban ittak belőle, annál inkább feledték neheztelésüket. Derű vert tanyát a szívekben, és nagy-nagy szeretet kapcsolta össze az egész vendégköszorút.

Jézus is többször öntött magának: – Nem rossz, azt el kell ismerni! – mondta tréfásan anyjának, és csettintett a nyelvével. Mária kérte, ne igyon annyit, még megáthat. Jézus fölnevetett: – Hidd el, Anyám, még csak be sem tudnék csipni tőle!

BULÁNYI GYÖRGY EGYHÁZI, VILÁGI, JÉZUSRA EMLÉ- KEZTETŐ...

Irodalomtörténésznek indultam hetven éve. Ez volt az első szerelem, melyhez rendre, anyagához meg folyton-folyvást visszatérek, mert sokat mond nekem; olykor bizony többet, mint akármilyen más. Ilyenkor haza megyek. Honnan? A végső szerelemből, amely ma is tart. S innen felől nézek vissza Toldy Ferenc, Beöthy Zsolt, Horváth János és Nemeskürty István műveire. Toldyt még hallgathatta az egyetemen Beöthy, Beöthyt hallgatta Horváth, Horváthot meg hetven éve magam is, Nemeskürty pedig kortársam. A négy szerző egyetlen száz éven belül született: Toldy még kortársa volt Vörösmartynak, Beöthy Aranyak, Horváth Adynak, Nemeskürty meg a múlt században születetteknek. Mind a négyen irodalomtörténészek. Tudják, hogy irodalmunk *latin nyelvűnek, egyházinak s közhasznúnak* indult, s csak jó két százada váltott *magyarra, profánra, szépirodalmira*. Négyük közül a szakma csúcsa máig Horváth János, aki hajlandó volt tudomásul venni, hogy irodalmunk nem ősmundáinkkal, nem Beöthy volgai lovasával, nem is a Szent Gellért hallotta magyarok szimfóniájával indul, hanem a Zobor-hegyen remetéskedő Szórád latin nyelvű jámbor legendájával, annak aszkétikus gyakorlataival, hogy kedvében járjon Istenének – a jámbor. Nincs tehát pogány kori irodalmunk, legfeljebb ezer évvel későbbi, az Arany utáni, az elmúlt századi... – lesz majd nevezhető annak is; nem is tudom, hogy mennyi joggal.

Az elmúlt hónapok kánikulájában vettem le a polcra Horváth két kötetét: *irodalmi műveltségünk kezdeteiről és megoszlásáról*. Mind a kettő Moháccsal ér véget, s kezdet és megoszlás egyaránt latin nyelvű. Az elsőnek kiemelkedő alakja Szent István, a másodiknak a Hunyadi család s főleg Mátyás király. Az első alapít tíz püspökséget, számtalan monostort, és éleletszentségét legendák dicsérik. A másik a pogány Rómát magasztaló olasz humanizmus szálláscsinálóinak osztogatja a püspökségek javadalmait, de azért maga sem fordít hátat elődjei vallásának. Mátyás osztja meg irodalmi műveltségünket: a középkori egyházi eszményeket és az egyházi latint leváltja az ókori latin élet- és stílus eszményeivel. S ahogyan olvasom e hetven-nyolcvan évvel ezelőtt írt munkákat, melyekben csak visszaköszön az első szerelem, megszólal bennem a mostani szerelem, és megkérdezi, mi a különbség kezdet és megoszlás között? A

lényegét illetően semmi, de semmi. *Az egyik ugyanúgy jézuselőtti, mint a másik.* Csak az egyházi latin mellé állít a megoszlás – világít, az egykori, az ókori latint. Csak az egyházi élet mellé állít a megoszlás – világít.

Szórád jámbor öngyötrései, melyekkel Istennek óhajt kedveskedni, vagy Janus Pannonius Európa-szerzte csodált versei, akármilyen latin stílusban megírva, csak irodalmi kísérő jelenségei annak, amit Szent István és Mátyás egyaránt tett. Mit tettek ők? Folytatták őseinket: Atila vagy Árpád művét, egy nép életének teremtettek jelent és jövőt. Hogyan? A központi fejedelmi-királyi hatalom mindenek feletti értékévé tevésével. Sikerral is: hiszen úgy-ahogy, de megteremtették a központi hatalmat. Ahogyan Nagy Sándornak, Nagy Konstantinnak, Nagy Károlynak és a történelem összes többi nagyjainak is sikerült: mások kiontott vére által. S ahogyan nem sikerült mindez Jézusnak, aki elmenekült az őt királlyá tenni akarók elől, mert nem akarta kiontani senkinek a vérét. Ki is ontották az övét. Kik? Az urak, akik a vérontásban nagyok, s mindennek fölibe emelik a hatalmat és annak eszközeit.

Hasonlítsam össze szent királyunk szent jobbának cselekedeteit Mátyáséval? Minek tegyem? Volt hadserege mind a kettőnek, mellyel véresen leverték, ha tudták, hatalmuknak minden magyar és nem magyar akadályozóját. Sem az egyháztörténelem, sem a világtörténelem időközben megkeresztelt munkásainak nem tűnik fel, hogy ez az egész egyházi-világi kezdet és megoszlás még teljesen jézuselőtti. *Hogy nincsen a történelemnek jézusi vonulata, csak jézuselőtti, csak hatalmi, csak véres.* Hogyan lehet az Isten ennyire sikertelen?

Nem ennyire sikertelen. Van irodalmunknak, ha az életünknek nem is – s most csak a magyar irodalomra gondolok –, isteni/jézusi vonulata is. Akkor születik meg, amikor a 18. század végén bekövetkezik irodalmunknak nem megoszlása, hanem váltása. Megszűnik latin nyelvűnek és egyházinak lenni, és lesz belőle honi nyelvű és profán. S nem lesz többé közhasznú (= hatalmi érdeket szolgáló) sem, csak merőben esztétikai, szépirodalmi – emberi lesz. Nehéz volt a váltás. A reformáció még folytatja a középkort, az egyházi tekintély uralmát, de a francia forradalom az Észistennő szobrát állítja az egyházak szobrainak helyére. S a Sárospatakon csak hat osztályt végzett berceli, tiszántúli református ifjú, Bessenyei György – Mária Terézia udvarában megismeri Voltaire és Rousseau írásait. A megismerés következtében felszabadul egyháza tekintélye alól, s gondolkodni kezd, s eljut – irodalmunkban elsőként – jó kétszáz évvel ezelőtt a természet fogalmához, mellyel elutasítja magától a világtörténelem s benne a keresztény egyházi múltnak egész jézustanságát. Versének ezt a címet adja: Vallás. Ez az, amit le akar váltani. Azt, ami Szent István és Mátyás királyé. (Kihagyásokkal közlöm versének szövegét.)

Nagy Isten! Miképpen végeztél felőlünk?
Hogy kívánsz mindenkor tiszteltetni tőlünk?
Add ki akaratom teremtéseidnek,
Ne nézd tévelygésit ily sok népeidnek...
Örök tetszésének magyarázója lett
a földön tévelygő nagy emberi nemzet.
Istenét a lélek látni jól akarta,
Mely miatt világunk magát annyit marta.
Káin áldozott volt először Ábellel,
Kik frigyét akartak kötni istennel.
Ez bárány vérivel kiált az egekre,
Más gyümölcsöt hány az oltári tüzekre.
A két testvér ezen egymás ellen kelvén
Káin Ábel öccsét vérebe kevervén

Gyilkossá lesz önként az igaz istenért,
Kit áldozatával engedelemre kért.
Így mondják ezt köztünk a nagy történetek,
Beszélhetünk véle a keresztényeknek.
Ekképpen a világ vérről kezdette el
Azt érteni, kit még nem ismért lélekkel.
Az első emberek véres áldozatok
Mehagyták utánnok, szenvedt is magzatjok.
Őket a nagyvilág továbbá követte,
mely örök urát jól még meg sem érthette.
Az emberi nemzet magától áldozván,
Fegyvert fog istenét sokként magyarázván.
Egyik: én értem csak, úgy mond, az egeket
Kimagyarázhatom a végezéseket.
Másik: ellent szokik s eztet hazudtolta,
Áldozat-tételét mérgesen vádolja.
Ki-ki tüzesedik, a buzgóság hevül,
Fegyver, mely bizonyít, s vérünk a földön hül.
Pogány mint keresztény egymás közt csatázott
– Istenünk nevéért, ki ellen hibázott.
Amely igaz Isten nevébe egyik rész
Öldöklött, a többi ugyanezért elvész.
Egyik úgy sóhajtoz: uram, érte halok.
Másik ismét kiált: Istenért bosszulok.
Az öldöklő fegyvert buzgóság vezette,
Mely a természetet ekkor felejtette.
Így vérezte magát Istene nevében
Az emberi nemzet sokszor fegyverébe.
Nagy károkat tehet a vakult buzgóság
Hol jó cselekedet lehet sok gonoszság.
Irgalmas urunkat nevéért bosszuljuk,
Ember teremtését prédába feldúljuk.
A természet, melynek józan érzései
Igaz Istenünknek bölcs rendelései,
Maga ellen fordult egy oly Teremtőért,
Ki nem szenvedheti az érte ontott vért.
Szerencsétlen ember, ki csak okoskodik,
S gondolataidba szüntelen hánykódogol,
Tudjad, hogy az elme megtévelyedhet
S okoskodásoddal elhitettethetik.
Világunk mélyébe aláüllyed lelked,
De fed a természet s elveszted Istened.
Mély okoskodásod több-több semmiségre
Vezeti életed kétségeskedésre.
Légy józan erkölcsű, emberséggel érezz
Élj jól, s mint a vadak, másokat ne vérezz.
Gondolkozzál léted belső törvényére,
Vigyázzál lelkednek igaz ösvényére.
Ezek felsőbb részek halandó sorsunkba,
Ezentúl háború minden világunkba.

Megáll az eszem. Ha olvasta Patakon az evangéliumokat, milderre rájöhetett volna, ahogyan én is rájöhettem volna milderre már gyerekkoromban. De nem jött rá sem ő, sem én. Szent István sem, Mátyás sem. Miért? Nincs válasz erre. Majd rájövök akkor, amikor írom a KIO-t.

Versének mondanivalója: 1. Az ember keresi az Istent. 2. Mindegyike más és más eredményre jut, s ezért gyilkolja egymást. 3. Isten nem szenvedheti az érte ontott vért. 4. Erre, a gyilkosság elutasítására tanít a természetünk, az emberség, a lélek, létünk benső törvénye. Amikor elhatárolja magát Bessenyei György a vallástól, akkor talál rá Jézus tanítására, a tagadására annak, ami a régieknek mondatott: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet! Rátalál a háborúk elutasítására: Szeresd ellenségedet! Mindez azonban még csak irodalom. Bessenyei lelkes tá-

mogatója Mária Terézia uralmának, ő meg Bessenyeinek. De hamarosan jóhír lesz belőle Párizsban. Egy Jézusra emlékeztető jóhír: *szabadság egyenlőség, testvériség*. A múlt történelmének nagyjai Jézus nevében gyilkoltak. A felvilágosodás majd Jézus nevének említése nélkül gyilkol tovább, és folytatja azt, ami mondatot a régieknek – nem méregpohárral, kereszttel, máglyával, de guilottinnal. Az ember marad csak ember, de ennek ellenére is újra becsülethez jut a jóhír: *semmiképpen sem gyilkolhatsz!* Meg is fogalmazhatod már, s el sem égetnek már érte a máglyán. Az egyház a II. Vatikáni Zsinaton sem jutott el ide. Nem mondta ki, hogy Jézus nevében nem háborúzhatunk. Nem tanította, hogy semmiképpen sem lehetünk katonák.

Tiszabercel szülötte valamit kimondott. Azt, amit a Betlehemi gyermek mondott. S amit Bécsben s a Tisza mellett kimondtak, abból lett valami... legalábbis a magyar irodalomban. Meg lehetne írni a magyar irodalomnak e Bessenyei-féle váltás utáni történelmét: azaz meg lehetne írni irodalmunk jézusi ágának történelmét. Vékonyka kis ág lenne, de lenne. S nagyobbára csak olyanok kerülnének bele, mint maga Bessenyei is: részint Mária Terézia embere, részint az emberi váltásé. Még nem Jézusé, de Jézus tanítására legalább emlékeztető. A javát felsorolhatom. Felsoroljam? Teszem.

Csokonai: Az estve: *Az enyém, a tied mennyi lármát szűle, Mielta a miénk nevezet élüle.*

Berzsenyi: Fohászzkodás

Kölcsey: Zrínyi második éneke

Vörösmarty: A Guttenberg albuma, Az emberek, A vén cigány

Petőfi: Én, Az apostol, A XIX. század költőihöz

Arany: Fiamnak, Domokos napra, Magányban

Ady: Karácsony: *Nem lenne más vallás, összesen csak ennyi: az Istent imádni, az embert szeretni*, Gyáva Barla diák, Felszállott a páva

Babits: Zsoltár gyermekhangra, Vers az apostolokról, A magyarok Istenéhez, Eucharisztia, Jónás könyve

Kosztolányi: Számadás

Tóth Árpád: Tetemrehívás

Juhász Gyula: A tápai Krisztus

Harsányi Kálmán: A Balkánt jártuk

Sík Sándor: Megyeri hitvallás

Sinka István: Virág ballada, Ének a Don hőseiről, Végül sírig feketébe, Hontalanok útján

Szabó Lőrinc: Vang-An-Si,

Illyés Gyula: Ditirambus a nőkhöz

Horváth Béla: A megváltó üzenet

Vas István: Katakomba, Ima a Szent Péter-templomban

Wass Albert: Előhang

Stetka Éva: Elszántak

Székely Magda: *Leüthetsz, én nem ütök vissza. Az én kezem gyöngye a rosszra. Hulló testem helyén leüthetetlen, erősen áll az igazi testem.*

E közel félszáz versből össze lehetne állítani egy – magyar irodalmi jézusi kánont. Szövegeket, melyek Isten akaratának teljesítéséről beszélnek; arról, hogy miként legyünk istennektetszők. Címe lehetne e másfajta Bibliának: *A jézusi váltás utáni magyar irodalom gyöngyszemei*. Lehetne, de minek? Hatástörténete vetekedhetnék a négy evangéliummal; azaz a világ úgy megy tovább már kétezer éve, mintha el sem mondta volna, amit elmondott az, aki Betlehemben született. Ennek a kánonnak is annyi az esélye, mint az evangéliumoknak. De ha annyi is, az sem semmi. Az van mind a kettőben, aminek a szívünk, a lelkiismeretünk nem tud ellene mondani. Csak az életünk. De talán van még

Istennek olyan nevelőiskolája számunkra, amely majd hatékony lesz. Kettő az, amit még nem látott senki. Az egyik az Isten, a másik a jövő. Nincs okunk pesszimistának, optimistának lenni. Csak reménykedni van okunk: Isten csak nem áthatóan dolgozik. Csak lesz belőlünk valami olyan, amit Ő is akar. Ő aztán igazán.

Ennek az új kánonnak a szerzői kétszáz évet ölelnek át. A négy evangélium negyvenet, s ha Jézust is szerzőjének tekintjük, akkor hetven évet. Hol mondta el Jézus, tudjuk: Izrael földjén. Hol jegyezték le? Valahol a mediterráneumban. Ezt a magyar kánont, mely Tiszabercelen indult, hol jegyezték le? A Kárpát-medencében születtek, akik írták. Közelebbről? Megyek sorban a szerzők születési helyein: Tiszabercel, Debrecen, Egyházashetye, Szödemetér, Kápolnásnyék, Kiskúfélegyháza, Nagyszalonta, Érmindszent, Szekszárd, Szabadka, Debrecen, Szeged, Mezőkövesd, Budapest, Nagyszalonta, Miskolc, Rácegres, Bp., Bp., Válaszút, Szeged, Bp. – Az összesen 22 névből a négy pesti – frissen asszimilált magyar, négyen dunántúliak, a többiek alföldi, nagyobbára tiszántúli származékok, s van köztük egy erdélyi is.

Évekkel ezelőtt kért tőlem egy érettségi előtt álló diák tíz verset, melyeket irodalmunkban a legtöbbször értékelek, mert Jézus lelkét árasztják magukból. A mostani gyűjtemény teljesebb, s talán világosan rámutatnak válogatásom alapokára is. Más népek irodalmából is kigyűjtették lennének ilyen szövegek. Ezek lehetnének szentmiséink második olvasmányai. A mieink pedig adhatnák a harmadik olvasmányt. Alighanem jobban figyelni rá, mint az egyiptomiaknak a Vörös tengerbe fojtására, vagy mint arra, hogy miként engesztelődött ki az Isten irántunk, mert a Fiát Kaiás meg Pilátus keresztre feszítette.

A napokban küldte az alábbi e-mailt egy barátom:

Kedves Gyurka bácsi! Hát ritka a tegnapi eset, amikor a mondatok így követik egymást:

„Józsue kardélre hányta az amalekitákat és hadi népüket.” Ez az Isten igéje.

Istennek legyen hála! – Gyuszi

Válaszom: *A magyar irdalom összes szentjei... Könyörögjétek érettünk!*

INCZÉDY PÉTER

DINNYEHÁBORÚ

Július eleje van, amikor ezeket a sorokat írom s javában dül a dinnyeháború a békési földeken. Annyiféle háborúról szólnak a hírek a világban, jusson belőle hát a dinnyének is. Ezt is a globális felmelegedés számlájára lehet írni, ha van annak számlája egyáltalán. Miért? Mert a hivatalos vélemény szerint a meleg miatt gyorsabban érett be a dinnye a földeken s szembe találta magát a déli országokból érkezett még eladatlan dinnyével. Ki is tört az árháború a vevőkért. Örüljön, vagy örülhet-e ennek a vevő a piacon? Vagy észrevétlen átcúszik a globális piac globális ízlésre formáló rostáján, hiszen télen-nyáron vásárolhat dinnyét és megbízhatóan egyforma ízűt. Gyerekkoromban még a várakozás örömeinek beteljesülése is benne volt az első dinnye meglékelésében. Az is a dinnye ízének egy komponense volt. Anyám pedig a nyár végét látta a kivájt dinnyehéjban. Ez elmúlt. Helyette minden időben tökre oltott dinnyék igyekszik célszalagot szakítani az áruházláncok polcaiért.

No de, hogy el ne merüljek ebbe a keserű nosztalgia-ába, lapozzunk fel inkább egy régi - kiegyezés korabeli - dinnyés szakkönyvet. „Gyakorlati útmutatás a dinnyeter-

mesztésre” a címe és Csanády István írta, amely az első oldal tanúsága szerint „A Debreczeni Kertészeti Egylet sajtója”. Az 1867-ben kiadott könyv IV. fejezetéből válogattam az alábbi idézeteket, amelynek „A dinnye betegségei” címet adta a szerző. Így kezdődik: „Ezek között a legfélelmetesebb a törzshadás, melyet a dologhoz nem értők ragyának szoktak nevezni. Azonban a ragya mint látni fogjuk, ettől merőben különbözik. A törzshadás a leveleken mutatkozó ragyafoltokkal kezdődik s talán épen ez okból nevezik közönségesen ragyának; a nevezett foltok csakhamar az indákon sőt a törzsen is mutatkozni kezdenek s folyvást növekednek és kevés idő múlva a törzseken és indákon fenésedő rothadás vehető észre. -

Erre különösen meleg időjárás mellett, harmadnap alatt a levelek száradni kezdenek s az egész növény elhal. E betegség sohasem lepi meg gyenge korokban a dinnyenövényeket: hanem csak akkor, midőn gyümölcsseit nagyra növelték s ezek az érés küszöbén állanak. Legtöbb esetben augusztus hóban fordul elő, midőn gyakori és bő záporok vannak s a rekkenő meleg napokat hűvös éjszék váltják fel. Mint első tekintetben látható e borzasztó betegség lényege a nedvek megromlásából áll. A nedvek a gyakori bő esők miatt szerfelett megbővülve a növény nedvvezető csatornáiban s a hűvös éjszék a kellő kipárolgást gátolva és ez okból a kiválasztás tökéletlen levén: a nedvek megromlanak s feloszlanak indulnak, a nedvek feloslása pedig épen úgy mint az állati műszerzetben, halálos kórt fejt ki.

Sajnos, hogy e betegség ellen, midőn már kitört, nincs segítség, mert az időjárás okozza, mit tetszésünk szerint nem változtathatunk. Ha az időjárás hirtelen szárazra fordul, megszűnik azonnal dühöngni, legfeljebb csak azon áldozatokat ragadja el, melyeket nagy mérvben megtámadott; a kevésbé megtámadottakat már ekkor meg lehet menteni. A gyógyszer abból áll: hogy először is a törzset aljáig a földből kitarván, messük ki abból a megrothadt, megfenésedett részeket, s a sebeket szénporral vastagon hintsük be, sőt az egész törzset ezzel vegyük körül föld helyett. Ugyanakkor a már megfenésedett s száradni kezdő indákat levágván, a sebeket szénporral hintsük meg. Ily eljárással még sok növényt megmenthetünk a kór romboló hatásától, föltéve hogy az időjárás jobbra fordul; mert a szén a rothadás terjedésének ellenáll.

De bármilyen veszélyes is e kór, mégis vannak némely óvó eljárások, melyekkel annak kitörését is gátolni lehet s pusztítását szelídíteni és ezek azok amelyek figyelmünket legnagyobb mértékben megérdemlik. Ide tartozik először is az a mindenkor követendő szabály: hogy ugyanazon földben soha egymásután többször dinnyét ne termesszünk, hanem rendes vetésforgás mellett csak négy vagy több év múlva vessünk újra a már egyszer dinnyét termelt földre. Mert a dinnye erős szívó gyökereivel a földből nagyon kiszákmányolja a maga tápjait s így a következő vetések folyvást gyengébb, ezért betegségekre hajlandóbb növényzetet adnak. Bizonyítja ezt a tapasztalat, miután a szűz gyeplőben termesztett növényeken e betegségnek még nyoma sem látható, midőn már a régebben dinnye alá használt földeken csak száraz levelek, indák s megfenésedett gyümölcsök látszanak. Ezenkívül hathatós óvszer a fészkek magasra, mintegy hat hüvelyknyire emelése a föld felszíne fölött. Az így készült fészkek a fölösleges nedveket gyorsabban elpárologtatják, ki lévén téve mind a szél, mind a meleg hatásának. Végre, ha a betegség kitörésétől az időjárás miatt félni lehet, minden törzset vegyünk körül szénporral. Ezeket figyelembe véve, a legrosszabb időjárás mellett is gyakran sikerül megszabadítani ültetményünket e pusztító

betegségtől.” És azután jönnek sorban a betegségek ebben a szép elmesélő, elbeszélő stílusban. Kitészik belőle, hogy mennyi ideje volt a gazdának gondozni növényeit s megjegyezni, feljegyezni a tapasztalatokat, hogy másnak is legyen bátorsága akár még meg is operálni azt a növényt. Szén-sebhintőporral gyógyítva. „A második betegsége a dinnyenövénynek a ragya. Ezt az okozza, hogy néha kevés nagy-szemű eső mellett erős nap süt, s a leveleken levő esőcseppek a napsugarakat domború üvegekhez hasonlóan összpontosítván, a leveleket megégetik s így ezek helyenként megfoltosodnak s megszáradnak. De nem kell e betegséget azon levélszáradással összetéveszteni, melyet az erős szelek okoznak az által hogy a leveleket összetörök. Ez is káros ugyan, de sokkal károsabb az első, mert a növényt életműködésének egyik legfontosabb tényezőitől, a levelektől nagyobb mérvben fosztja meg. Innen következik azután, hogy a ragyás növényeken termelt dinnyék ízetlenek, cukortartalommal eléggé nem bírók, sőt gyakran élvezhetetlenül keserűek lesznek.” És így tovább. Megismerhetjük a sárgulás, a fenésedés okait, de még a dinnye gyümölcs ferdeségének kesés gyógyításáról is olvashatunk néhány sort. Legközelebb, ha szerkesztők jóvoltából újra téma lesz a dinnye, akkor az „ellenségei”-t is sorra vehetjük.

HARC A MAGYAR BÚZÁÉRT

Mire ezek a sorok a nyomdába kerülnek bizonyára már nem a kalászosokra fenik a kaszájukat az aratók. Szándékosan írtam kaszát, még ha a modern kombájnok vágószerkezetét is kaszának hívják, mert most annyi évet lapoznánk vissza, amikor még többnyire kézi kaszával takarították be a kenyérnek valót. Sokszor sokan ma is nosztalgiával emlegetik - ha nem is a kézi aratást - de azt a kenyeret, amit akkortájt akár egy hétig is jó ízűen lehetett falatozni a friss nyári ételekhez. Igaz, akkoriban többségében lisztből készítették - dagasztották s sütötték - a kenyeret. Azóta a sokszor megreformált pékreceptekben éppen a liszt versenytársa lett a sok íz-fokozó, tartósító, állagjavító, színező s még ki tudja milyen anyag. Szerencsére azért még ma is találkozni olyan sütődékkal, ahol olyan kenyerek kerülnek ki a kemencéből, amelyek több napig is képesek megőrizni frissességüket adalékanyagok nélkül is. Magam is fogyasztója vagyok az ilyen múltidéző len-kendőben sokáig elálló kenyérnek, de ezt most csak tanúsítás okán s nem reklámból, vagy dicsekvésből írtam. Most pedig lapozzunk bele a Falu 1929. januári számába, amelyre prof. Balla László búzanemesítő hívta fel a figyelmemet. A hetedik oldalon olvashatjuk Hankóczy Jenő a m. kir. Gabona- és Lisztkísérleti Állomás igazgatója írását „Harc a magyar búzáért” címmel: „Ma már nemcsak a szaklapokban, de a napi sajtóban is mind sűrűbben olvashatjuk, hogy a minőségbúza termesztése jelenti egyik legfontosabb kiviteli cikkünknek a búzának újabb világgiazi térhódítását s ezzel gazdasági életünk egészséges vérkeringésének folytonosságát és zavartalanosságát.

Ez a kérdés ma már nemcsak a lapok hasábjainak holt betűje, nem az ankétek tárgysorozatának egy pro és kontra vitatható pontja, hanem élő, gyakorlati kérdés, amely ma már tetté, cselekvéssé vált, melynek ma már lelkes tábora van s e tábornak főhadiszállása: a m. kir. földművelési kormány áldozatkészségével megalapított M. Kir. Gabona és Lisztkísérleti Állomás, amely felkészülve és felszerelve minden szükségessé a komoly, tudományos munkára, de egy pillanatig sem mellőzve a gyakorlati életben gyökeredző nagyértékű tapasztalatok felhasználást, irányítani fogja a magyar búzatermelést és lisztgyártást. Szándékosan említtem a búzatermelés mellett mindjárt a lisztgyártást is, mert a

gazdaközönség figyelmét is fel kell hívnom arra, hogy saját létérdekének szempontjából is mindig liszt kivitelre kell gondolni, amikor búzáról, mint kiviteli cikkről beszélünk. Ezt nemcsak malmaink (amelyek Európa legtökéletesebb lisztgyárai és mégis sajnos alig vannak kapacitásuk 1/3 részéig foglalkoztatva) érdeke kívánja, hanem az általános gazdasági érdekek mellett főleg magas nivójú állattenyésztésünk is, mely mára veszélyeztetve van az idegenbe szállított búza miatt, melynek takarmánylisztje és korpája itthon kétszer is elkelt volna. Valószínű, hogy a gazdaközönség két ellenvetésére kellene megfelelnem. Az egyik ez: miért ne adnám el a búzámat az exportőrnek, aki jobban megfizeti, mint a malmaink? A másik: inkább megdarálom és feletem állatállományommal a feleslegbúzámat, minthogy a túl drága korpát vegyem. De ne felejtjük el, hogy ma malmaink, mivel még a mezőgazdaság általában nem termel minőség-búzákat, nem képesek a külföldön teljes eredményességgel versenyezni az amerikai liszttel s így a fokozott export hiánya miatt, üzemeiket csak kapacitásuk egy részéig kihasználva tudják foglalkoztatni. Tehát a gazdák nagy kínálata s a malmok csekély kereslete a búza árát nyomja. Ha majd a malmok minőségbúzákat őrlve, tökéletesen versenyképes liszttel láthatják el a külföldi piacot s így exportlehetőségeik fokozásával teljes üzemükkel dolgozhatnak, akkor háromszor akkora lesz részükről a kereslet búzában, ami már magában is az árak javulását jelenti, de azonkívül is szívesebben fizetnek magasabb árat, mert az őrlt lisztjéikért is magasabb árat tudnak külföldön elérni. A másik ellenvetésre, a malmok növekvő forgalmának következtében már magától adódik a felelet. A takarmánylisztokban és korpában nagy kereslet, csekély a kínálat. ha háromszor annyi őrlés mellett, háromszor annyi takarmánycikket termelnek malmaink, akkor a kínálat növekedése csökkenteni fogja e cikkek árát.

A magyar búza és liszt jó híre már igen régi keletű. Külföldön már évszázadok előtt ismerték a magyar lisztet és a belőle készült sütemény kiváló minőségét. Dr. Edward Brown, aki 1686-ban az angol királyi orvos egyesület megbízásából tudományos célzatú európai utazásáról könyvet adott ki, megállapítja, hogy a magyar kenyér összehasonlíthatatlanul jobb minden más európainál, sőt felséges lakomának nevezi azt az étkezést, mely csak magyar kenyérből és egy pohár borból állott.

A magyar búza és liszt világgiazi keresettségének érthető okai voltak. A magyar lisztből készült sütemény nagy térfogata, nagy súlya, lyukacsossága, héjképződése semmi kívánni valót nem hagy hátra, külső formája szép és kedveltségének talán legfőbb oka a süteménynek az a kiváló íze, zamata, amely a világon egyedülálló.

Bekövetkezett azonban az az idő, amikor versenytársa akadt a magyar búzában az európai piacokon: az amerikai búza. Annak tudatában, hogy e komoly versenytársunk térhódításának bennünket nem szabad kiszorítani régi piacainkról, hanem eredményesen kell versenyeznünk az ő lisztgyártmányaival, hatalmas programot dolgoztunk ki a magyar búza és liszt jövőjének megalapozására, szem előtt tartva azt, hogy nem elég, ha a magyar búzákat csak olyan minőségben termeljük, mint a múltban és a jelenben, hanem az okszerű nemesítés által a búza belértékét, süthetőségét fokoznunk kell, hogy a kanadai búzákkal egyező, sőt azokat túlszárnyaló búzaminőségek álljanak elő. E program megvalósítását megkönnyíti az a körülmény, hogy a magyar búzanesemesítők hosszú évek óta már nemcsak a többtermelésre, hanem a jobb minőségű termelésre is nagy figyelmet fordítva, olyan búzatörzseket produkálnak, amelyek nem-

csak többet teremnek, mint a régi magyar búza, hanem a kanadai közismerten kitűnő minőséggel teljesen egyező belértéket mutatnak.

Nekünk a magyar klimatikus viszonyok és egyéb kedvező körülményeink olyan kiváltságos helyzetet biztosítanak, hogy semmi okunk sincs a kétségbe esni a kanadai búza és liszt pillanatnyi térhódítása miatt." Lehet, hogy olykor volt olykor, amelyben a minőség versenyzett a minőséggel s nem a promóciók s reklámok licitjén kellett eligazodni?

– / – Y

MAGYARTANÁRI ERŐLKÖDÉS

Péterem! Mindenki az Isten lánya-fia, és nem mindenki mezőgazdász, s nem is mindenki magyartanár. Ezért aztán, ha én írok valamit Isten dolgában, akkor gazdásztól, nemgazdásztól elváratik, hogy megmondja: jól beszéltem-e. De ha egy gazdász ír nekem valamit a maga szakmájában, akkor az istengyereke nem nagyon tud érdemlegeset mondani, legfeljebb a magyartanár erőlködhetik. Erőlködik: szépen mesélnek Inczédy, Csanády és Balla.

Élvezem Csanády István 1867. évi szövegét, egyetlen idegenszót sem használ, csak folyik nála még a nyelvújítási harc vége, s nem mindenben találja el a mára megállapodott végeredményt: „a nedvek feloszlása pedig éppen úgy, mint az állati műszerzetben, halálos kórt fejt ki... gyakran sikerül megszabadítani ültetményünket e pusztító betegségtől”.

Ma, 2007-ben az állati szervezetben támad a kór és ültetvény szabadul a betegségtől. A szervezet szót 1851-ben találja először leírva a Nyelvújítási Szótár, az ültetmény szó pedig él már a nyelvújítás előtt: 1770-ből van adatunk rá, s csak a nyelvújítás ajánlja helyette 1792-ben az ültetvényt. A szervezet legyőzte a műszerzetet – rendben. Az ültetvény is győzött az ültetmény felett – rendben van-e, nem tudom, de a nyelvtények előtt illik meghajolni.

Vénségemre odajutottam, hogy igyekszem elkerülni minden idegen szót, miként 140 éve Csanády. Amikor pedig olvasom az Inczédy-szöveget, aki mint Csanády is nagyon szépen mesél, találkozom azzal, hogy „a globális felmelegedés számlájára lehet írni... s az is a dinnye ízének egy komponense”. És gondolkodom, hogyan lehetne a szépen mesélésen felül még abban is utánoznod Csanádyt, amibe én vénségemre belefogtam: ha már magyarul írok, írjak magyarul, és ne keverék-nyelven. Ez olyan magyar szellemi önvédelmi, öngyógyító mánia/kedvtelés, hóbort (elvonás a hóbortos melléknévből) részemről a nehéz napokban.

Lehetne világméretű is a felmelegedés, a dinnyének pedig lehetne egyik összetevője is. Igaz, hogy ajánlatom egy-egy szótaggal hosszabb, de az öngyógyítás érdekében talán ennyi elviselhető.

De hát nemcsak dinnye akad, hanem búza is, amiről meg prof. Balla László értekezik nyolcvan évvel előttünk. Őt is idézi az, aki kedves nekem, és mondja, hogy „Sokszor sokan ma is nosztalgiával... a sokszor megreformált pékreceptekben ... s nem reklámból, vagy dicsekvésből írtam... nem a promóciók s reklámok licitjén...” S nekem megint csak vannak öngyógyító javaslataim: sóvárgás/honvágykór, újított pék-eljárások, hírverés, előrelépések és hírverések ráigérésein... A gazdák bizonyára értenék ezeket is annyira, mint a keverék nyelvet. De hát Balla maga is vétkesnek bizonyul: pro és kontra vitatható pontja... főleg magas nivójú állattenyésztésünk is miért ne adnám el a búzámat az exportőrnek... s így a fokozott export hiánya miatt..., s így exportlehetőségeik fokozásával olyan búzatörzseket produ-

kálnak... a magyar klimatikus viszonyok. Ajánlataim: mellette-ellene, szintű, kivitelező, kiviteli lehetőségeink, létrehoz, éghajlati.

Ha nem bolondnak, de okosnak minősülnék, akkor elárulom az olvasónak, hogy vannak szótárim. Nem sorolom fel mindet, csak egyet említek: Mohos Angéla művét, melynek címe: Magyarító könyvecske. Ha úgy értenék a számítógéphez, mint Inczedy, akkor én is odáírhatnám a végére, hogy ennyi meg ennyi karakter. De hát nem ez a helyzet.

Nem gazdászként, nem tanárként, csak magyar állampolgárként meg azt gondolom, hogy amit 140 éve Csanády, 80 éve Balla, most meg Inczedy tanácsol – ma is nagyon korszerűnek tetszik számomra.

BRITTA BAAS, WILLIGIS JÄGER, SASKIA WENDEL

KALKUTTAI TERÉZ

Britta Baas: Nincs Isten, sehol?

A békenobeldíjas Teréz anya kétségbe esett: éveken keresztül szenvedett, mert Isten távol volt tőle. Mindenkiel ez történik, aki személynek képzelet Isten? Egy igen és egy nem.

Ki volt valójában Teréz anya? – kérdezi egy új könyv a felebaráti szeretet misszionáriusáról. A könyvben személyes feljegyzések és levélváltások olvashatók, melyekről a szerzetes nő azt akarta, hogy halála után megsemmisítsék (*Jöjj, légy a világosságom*. Patloch 2007). Akik megőrizték e dokumentumokat, nem teljesítették Teréz anya kívánságát. Ennek folytán világosan tudhatjuk, hogy semmiképpen sem érezte magát biztosnak hitében. „Szeretném Isten annyira szeretni, amennyire még soha sem szerettem, de itt van ez a rettenetes üresség, Isten távollétének érzése” – írja egyhelyütt. Teréz anya komolyan megszenvedte ezt a távollétet. Másképpen lett volna, ha nem gondolta volna Istent személynek? Ha Istent azonosította volna az ürességgel, ha egyenesen az abszolút semmiben tapasztalta volna meg Istent? A bencés és amellet zen-mester Willigis Jägernek meggyőződése, hogy az a vallásosság, amely Istent személyes valóságként tiszteli, nem teszi lehetővé a valódi misztikus tapasztalatot. Ellene mond ennek egy nő, a filozófus és fundamentásteológus Saskia Wendel. (Jäger 1925-ben, Wendel 1964-ben született – az egyik 82, a másik csak 43 éves, a korkülönbség köztük közel negyven év.)

Willigis Jäger: Vágy az üresség után

A megrázó jelentés Teréz anya tapasztalatairól nagyon mélyen érint. Megkérdőjelezi a teista lelkeséget, amely ragaszkodik a személyes istenképhez. Folyvást jönnek hozzám emberek, tapasztalataik olyanok, mint Teréz anyáé. Félelem az ürességtől (*horror vacui*) a neve ennek az állapotnak a lelkeségtudományban. Azok az emberek, akik ezzel a tapasztalattal jönnek hozzám, előbb a papjukhoz mentek. A pap a lélekgyógyászhoz küldte őket, vagy egyenesen a lélekgyógyászatra. Ott aztán oda illő gyógyszerekkel nyugtatták őket. Mondják is gyakran nekem: Ha korábban ismertem volna magát, nem mentem volna lélekgyógyászatra.

A lelki úton valóban szükség van a lélek tisztulására. Gyakran az is segít, ha ezeknek az embereknek lélekgyógyászati ajánlunk. De olyan lélekgyógyászt kell találniuk, akinek van valami sejtése az állapotukról, s aki mondhatja, amit Jung: „A vallási tapasztalat abszolút, s arról nincs mit beszélgetni”.

Egyetlen papi szemináriumban, egyetlen teológiai képzésen sem utalnak a misztikus tapasztalatra és minden lelkeség e végállapotára, az üresség megtapasztalására. A majdani lelkeseket egyáltalában nem avatják be az ilyen fajta élménybe. Keresztes János kemény szavakkal illeti emiatt koránk lelkeszeit: *durva kovácsoknak mondta őket, akik csak ahhoz értenek, hogy kalapácsukkal gyógyítsanak; rókáknak, akik széttaposák az Úr virágzó szőlőskertjét; vakoknak, akik belezavarnak a Szentlélek működésébe; és embereknek, akik mások előtt bezárják a menny kapuját.*

Ha Teréz anya rábízta volna magát Beda Griffiths vagy Henri LeSaux bencésre, akik végül is ilyen tapasztalatok miatt mentek Indiába, akkor ezek úgy magyarázták volna állapotát, mint drága misztikus tapasztalatot. Üresség, istenség, nada, nincs kettőség – mindezek minden valóságos misztikus tapasztalat tulajdonképpen célját jelentik – Nyugaton és Keleten egyaránt. „Amikor Pál nem látott semmit, látta Istent” – mondja Eckhardt mester. „Milyen jól ismerem a forrást, mely folyik és árad, bár éjszaka van” – írja Keresztes János.

Avilai Teréz ismeri ezt a misztikus állapotot, és így írja le: „Az Úr e kegyelme esetén azonban, amiről most beszélünk, nincs többé elválasztás, mert a Lélek mindig ott marad Istenével abban a középben. Ezt akarjuk mondani: Az egyesülés hasonlít két viaszgyertyához, amely olyan szorosan tapad egymáshoz, hogy a kettőnek lángja egyetlen világosságot ad, s ez hasonlít a kanócéhoz: egyéolvasztja a fényt és a viaszt. De azért könnyen elválaszthatjuk az egyik gyertyát a másiktól, úgyhogy újból két gyertyánk van. A valóságos egységet a következő szavakkal írja le: „De úgy van ez itt, mint mikor víz hullik az égből egy folyóba vagy forrásba, ahol minden csak víz, ezért aztán sem elválasztani, sem elkülöníteni nem tudjuk, hogy mi a folyó vize, és mi az a víz, amely a mennyből hullott.”

Itt nincs többé ego, és nincsen kettőség, itt nincsen elragadtatás és nincsen lebegés a talaj felett. „Ha a lélek egyedül áll a parttalan örökkévalóságban, szélessé lett, megmentette az egység, mely felveszi magába, s akkor feltárul előtte valami egyszerű, a kimondhatatlan, a tiszta és meztelen semmi – írja egy misztikus nő, az antwerpeni Hadewijch. A lelki szegény – Keresztes János szerint „a legvidámabb, a legkitartóbb a hiány idején, mert annyira semmivé és semmiséggé tette magát, hogy szíve most megtalálja mindenben a szabadság terét”.

A teista vallásosság azonban nem engedi be követőit a tapasztalás tulajdonképpen vallási szintjébe. Szilárdan tartja őket egy értelmi istenértésben. A misztikusokat magukra hagyja. A misztika félretelése, melyet mint magánvalóságosságot kiteszt a kereszténység magából, alapvető veszteséget jelent a kereszténység számára. Ha a hit jóreg teológiai hagyománya arra törekszik, hogy meghaladjon minden képet az Istenről, akkor ez érvényes a „személyes” istenképről is. De ebben az esetben rendre csak közelítési kísérletek lehetségesek a „homályos titokhoz”, melyet Istennek mondunk.

Minden vallás ismer három síkot, s mindegyiküknek megvan a maga jogosultsága. Az első sík az intézményes (mondják gyakran fundamentalistának is) sík – szilárd hit-épülettel. A második sík az intellektuális teológia és metafizika síkja. A harmadik sík a misztikai, amelyben megtapasztalhatjuk a képnélküliséget és minden intellektuális fogalom félretételét, aminők a semmi, az üresség, az istenség, a Brahman.

Bár a negatív teológia is rendre hasonlóképpen beszél erről a megismerésről és vágyódásról, nem engedi meg a

hívőknek, hogy túllépjének minden fogalmon és képen. A misztikát kiakolbólják, és annak az egyházakon kívül kell felvernie sátrát. Főleg ezért néz Kelet felé sok kereső, s ott találja meg, amit saját vallásában nem talál.

Saskia Wendel: Vágy az élet után

Magdeburgi Mechtild leírja művében (*Az istenség változó világossága*) nemcsak a misztikus egyesülést, hanem az Istentől elidegenedést is, amikor a lélek lesüllyed Isten elvesztésének mélységes mélyéig. Teréz anya a radikális Istentől-elhagyottság megtapasztalásával besorolódik a keresztény misztika gazdag hagyományába, amelyben ottvan az istentávol-hagyomány is.

A misztikus lelkiséget többek között jellemzi az összes képek elmaradásának vonása mellett azon képeké is, melyeket Istenről készítünk magunknak. Csak így jutunk el önnön alapunkhoz, amely egyúttal Istené is: idő és hely nélküli és „sem ez, sem az”. De ebből nem következik, hogy a keresztény misztika búcsút mondana annak, hogy személyes Istent valljon. Bár vannak a misztikus hagyományokban személytelen istenképek is, például Istenről azt állítjuk, hogy *szeretet, világosság, energia, semmi*. De ezek az istenképek a keresztény misztikában rendre beágyazódnak egy teista istenértelmezésbe: nem *a minden-egy, a névtelen, az én-nélküli abszolútum* szólalnak meg misztikusaink számára a misztikus egyesülésben, hanem egy olyan Isten, aki a másikkal maradandó kapcsolatba helyezi magát... – és igazolja a továbbiakban a szerző Isten személyes voltát. (Forrás: *Publik-Forum, 2007/18; fordító: –i –y*)

Egy anonim hozzászólás:

Aki úgy akarja szeretni Istent, mint senki más (mint Teréz anya is), nagy valószínűséggel eljut oda, hogy élete folyamán/végén kellő, neki kellene, válasz nélkül érzi a maga nagy szeretetét, s ezért beszél ürességről. Ezt „megtapasztalják” az ilyenfélék, és félt, hogy nem segít rajtuk se Jung, se Willigis, hanem úgy halnak meg, hogy csak hisznek-bíznak abban, hogy azért majd csak találkoznak Istennel odaát, akivel nem sikerült ez nekik sem – ideát.

Aki el akarja kerülni ezt a fajta megtapasztalást, intézze el a sorssal/gondviseléssel, hogy úgy halhasson meg mint Prohászka püspökünk 80 évvel ezelőtt – infarktussal: szószéken, lelkes prédikálás közben. Ha nem sikerülne ez neki, akkor óhatatlan, hogy el kell viselje a testi-lelki leépülés kínját, s bizony az utóbbiét is. *Kell tudni meghalni is!* – mondják majd nekik az okosok, ha emiatt panaszkodni találnának. Ezért aztán nem ajánlom nekik sem a panaszkodást, sem Jungot az értő lélekgyógyászt, sem Willigist, még a tuti-biztos Keletet sem.

Azért gondolom ezt, mert számomra teljességgel nem megnyugtató, amit az idézett misztikusok mondanak erről az üresség-állapotról. Azaz nem kielégítő számomra, hogy az ürességet azonosítják a személytelen Istennel. Még idegesebb lennék tőle, ha egyszer eljutnék az üresség e megtapasztalásához. Azt hiszem, maguk is idegesek voltak a fenti szövegeiktől, amikor a gödör alján érezték magukat.

Nem tűnik fel az olvasónak, hogy az idézett nagy misztikusok majd kivétel nélkül szerzetesek? Ha Isten természetünkbe írt rendelése folytán elhagyták volna apjukat/anyjukat és felükhöz ragaszkodtak volna, egésszé váltak volna, alighanem megspórolhatták volna maguknak az üresség gyötrelmeit.

BULÁNYI GYÖRGY

GONOSZ FOLT

A Koinónia olvasói emlékezhetnek tanulmányomra: A „*való*” szó használata mai nyelvünkben ('97. május, 232-233 o.). Volt olvasóm, aki figyelmeztetett arra, hogy – ha ritkán is – Arany János prózai szövegében is előkerül e szó olyan használata, melyet tanulmányom kifogás tárgyává tesz. Magam is tapasztaltam, hogy még Horváth János irodalomtörténész is, bár kiváló stilszta, bizony nem ritkán él vele.

Mindezek után – halljad, mi történt! – az elmúlt napokban kezembe került Kazinczy Ferenc *Az én életem* c. könyve (Magvető 1987), melynek 105. oldalán találok azt a szöveget, melyből megtudom, hogy nem én találtam fel a spanyolviaszkot:

„Íme érkezik Ráthnak egyik levele, melyben az *Álom II. József felől* c. írás névtelen fordítójának azt lobbantja szemére, hogy magyarul nem tud, mert *II. József felől való álomnak* kellett volna helyesebben elnevezni, s a fordítás Domokos úré vala... Domokos úr címje... címnek nem rossz, sőt úgy volt volna rossz, ha aszerént állana, ahogy azt Ráth tartá jónak. **Az a való gonosz folt, melyet a gondos író, ha a közszokás él is vele, kerülni fog.**”

Mindezt írja Kazinczy 1781-ben, s így több mint kétszáz évvel előttem. Képzelteti az olvasó, mennyire megörültem, hogy Domokos úr is, Kazinczy úr is – mégpedig a mai közszokásnak is ellenében –nem *valózik*, hanem ha valakinek álma van Józsefről, ez az álma nem Józsefről való álom, hanem egyszerűen és magyarul csak álom Józsefről.

Megerősítem tehát Kazinczyval, amit 1997-ben írtam. És utána mondom „a szent öregnek”, hogy a pellengérré állított közszokás bizony *gonosz folt* nyelvünkben, melyet gondos író elkerül. Olyannyira gonosz, hogy a tiszta és nem gonosz magyar nyelv érdekében folyóiratunk a beküldött kéziratokból kigyomlálja e foltot. Kitéve magát a szerzők tiltakozásának, hogy nem való belejavítani a kéziratba. Tiltakozását viszont nem javítjuk ki, mert abban a való szó használata nagyon is helyén való.

FOGARASI JÁNOS.

KEGYELMED, KEND, ÖN, STB.

(Budapest, 1874-ik évi ötödikében)

A régi általános magyar nyelvben, mint régi levelezésekben olvasható, alig találunk más tisztelő megszólításokat mint kegyelmed és ritkán nagyságod. Még gr. Eszterházy Miklós nádor is Rákóczy György erdélyi fejedelmet, és viszont, a magyarban csak kegyelmed szóval címezi. Később a kegyelmed (néhutt ma is kigyelmed) kelmed-re, majd kemed, kend (=kemd), kied, kjed, ked-re stb. rövidült. Már Mikes Kelemen is csak ked-et használ. De későbbben cifrábbnál cifrább címezések: excellentiád, (magyarosan: kegyelmes úr vagy nagy méltóságod), méltóságod, uraságod, tekintetes, tisztelendő stb. jövőn divatba, különösen a társalgási nyelvben kívánatos lón valamely általánosan elfogadható címezés használhatása. A régi címezések erre nem valának többé alkalmasak. Ha gr. Széchényi István társalgás közben vagy valamely levelében a kend szót használja, bizonyosan azt mondják róla: ejnye beh parasztosan beszél. Ha pedig kegyelmed szóval szólít meg valakit, akkor azt mondhatják: Széchényi István már mindenkit excellentiáz. Széchényinek az újabb korban keletkezett kegyed szó sem tetszett, részint mert hozzá szokván művelt európai nyelvekben a, you, vous, Sie rövid meg-

szólításokhoz, hosszalta azt, részint azt mondá: hány ember van, kinek kegyére, bármiként értelmezzük is azt, nem hivatkozhatunk; pl. vajjon a büntető bíró hívhatja-e a büntetettel vádlottat vagy a miatt épen elítéltet akár nagyságos, akár tekintetes úrnak, akár csak kegyednek is? És csakugyan Széchenyi vala az, aki e tekintetben is merész újítással állott elé. T. i. utóbbi korban a maga címezés is nagyon divatosá lett a népnél, mely ha nem maga szőrü emberrel volt vagy van dolga, de még sem tekintetessel vagy nagyságossal stb., azt a *maga* szóval tisztelé és tiszteli meg. Nagyobb polgári állásban levők, némely alattok, vagy náloknál alantabb állókat szintén magáztak. Ezt sem lehetett általánosan címzési szóvá tenni. Igen, de azt mondá: maga és ön némileg együvé tartozó szók, miért ne lehetne az utóbbit is mint az elsőt, önállóság használni? Tehát legyen, ön a megszólító általános cím, rövid is, nincsen is egy vagy más értelemben elkoportatva. És lett *ön*, melyet a nép, tudomra soha és sehol nem használt, s ma már országszerte elterjedett. Vajjon meg kellett volna e e szót, mely bizon csak önigényen alapúl, és a melyet némelyek mindjárt kezdetben s újabb korban is megróttak, szintén megrónunk? Mi azt hittük, hogy nem. (A *Czuczor-Fogarasi-féle Szótár Végszavából*)

MAGYAR NYELV

Jó kis nyelvünk van: (mindig is tudtam, hogy jófejek és egyedülállóak vagyunk – meg akkor is, ha ezt egynehány honfitársunk igyekszik jól eltitkolni...). A párizsi Sorbonne egyetem nyelvészei néhány évvel ezelőtt számítógépes összehasonlító elemzés segítségével megvizsgálták a világ összes élő és holt nyelvét. Arra a kérdésre keresték a választ, hogy melyik őrzött meg legtöbbet az ősműveltség közös nyelvének elemeiből, az úgynevezett ősetimonokból.

A vizsgálat eredménye megdöbbenetete a tudósokat is, azt találták ugyanis, hogy az angol nyelv négy, a latin öt, a héber szintén öt, az indiai kilenc, a tibeti, szanszkrit tizenkettő, az őstörök huszonhat, a magyar nyelv pedig hatvan-nyolc százalékos ősetimont tartalmaz!

Ez az elképesztően magas arány újabb bizonyítéka a magyar kultúra és nyelv ősiségének, amelyről Sir John Bowring nyelv tudós a következőket írja:

"A magyar nyelv eredete nagyon messzire nyúlik vissza. Rendkívül különleges módon fejlődött és struktúrája visszanyúlik arra az időre, amikor még a jelenleg Európában beszélt nyelvek nem léteztek. A magyar nyelv egy tömör kódarában, melyen a viharok a legcsekélyebb karcolást sem hagyták. Nincs szüksége senkire, nem kölcsönöz, s nem von vissza, nem ad, és nem vesz el senkitől. Ez a nyelv a legrégebbi, a legdicőségesebb monumentje egy nemzeti egyeduralomnak és szellemi függetlenségnek. Amit a tudósok nem tudnak megoldani, elhanyagolják, úgy a nyelv kutatásában, mint a régészetben..."

A magyar nyelv eredete ennél (az egyiptomi templomok építésének csodálatosságánál) sokkal csodálatosabb fenomén. Aki megoldja, isteni titkot fog analizálni, és a titkok első tézise ez: kezdetben vala a szó, és a szó Istennél volt, és a szó lett az Isten."

(Forrás: <http://www.taltos7.hu/index.php?inc=ostortenet#>)

TESTVÉREINK GYÁSZSA

Drótpostám jött a hír: *Ádám ma fél kettőkor motorbal-
esetben meghalt. Mi Atyánk, legyen meg a Te akaratod!
Legyetek velünk, imádkozzatok értünk...*

Imádkozom Ádámért, szüleiért, testvéreiért s azokért, akiket fájdalommal tölt el a szomorú esemény. De kétlem, hogy Isten akarata lett volna Ádám halála. Lehet, hogy a hírt hozzánk eljuttatók sem gondolják Ádám halálát Isten akaratának? Lehet.

Istent csak a magunk képére tudjuk elgondolni. S ha Isten olyan, mint mi, akkor Ádám halála Isten számára is gyász. S a gyászsunkat nem akarjuk. Isten akarata, hogy szeressünk, amíg a Földön járunk, s hogy elkészítsük magunkat mennyei hazánkra, ahol véglegesülünk abban, hogy szeretünk. Ezért kell imádkoznunk, mint Isten akaratáért. Ádám halála miatt fájdalmunkat fejezzük ki: Istennek is *kondoleálunk* (magyarul: együttérzésünkről biztosítjuk)

(-i -y)

TARNÓCZY SZABOLCS

BÍBORBAN SZÜLETETT ÜGYNÖKÖK

(1.)

Adalék egy, az egyházban is újra fellángoló vitához

Nemrég (2007. február 22-én) rendezték meg Pécsen azt az egyháztörténeti konferenciát, mely többek között a közelmúlt egyháztörténeti kutatásainak eszköztárával is foglalkozott. Több előadó is leszögezte, hogy a hierarchia és a papság átvilágítása nélkül e kutatások nem lehetnek eredményesek, hiszen a korszak másként nem is lenne érthető és értelmezhető. Ezúttal tehát a tudomány kényszerítette ki azt, ami – erkölcsi újjászületés, és az érintettek önvallomásának hiányában – egyébként aligha valószínűsíthető volt: tisztán látható, hogy egyházunk belső életének félvezésének patológiáját.

Pedig a környező hasonorsós országokban nemrég több olyan példaértékű esemény is történt, melyek igazolják, hogy van esély az egyházon belüli erkölcsi megújulásra. A felvidéki református egyházban – hosszas huzavona után – „kényszer-átvilágítással” hozták nyilvánosságra azon lelkészeknek névsorát, akiket hajdan sikerült a kommunista hatóságoknak együttműködésre bírnia. Mindez azok után történt, hogy az önkéntes beismerésre és bocsánatkérésre felszólított személyek erre nem voltak hajlandók. (A leleplezés egyházi szankcionálással – 10 éves tisztségviselői tilalommal – is járt.)

A katolikus példa még frissebb: január 7-én, két nappal varsói érsekké történő kinevezése után lemondott Stanislaw Wielgus, akiről bebizonyosodott, hogy a kommunizmus ideje alatt sikerült a hatóságoknak ügynökként beszervezniük. Eltekintve attól, hogy valószínűleg a közvélemény ránehezítő nyomására lépett vissza, döntésével visszaadta a lengyel katolikusok önbecsülését, s mindenképpen hozzájárult a lengyel egyház megújulásához.

Sajnos nálunk hiányoznak az efféle jó példák. Akik járatosak a magyar katolikus egyház belső ügyeiben, azok jól tudják, hogy a kommunista magyar állam és a Vatikán között 1964-ben aláírt „részleges megállapodásban” lefektették az állam előzetes hozzájárulását – kvázi „vétőjogát” – a püspökök kinevezésekor. Magyarán: csak azokat lehetett püspökké szentelni, akiket a kommunisták megfelelő mértékben zsarolhatónak ismertek. Persze távolról sem új keletű jelenséggel állunk szemben, hiszen a rossz emlékű középkori investitúra óta, a keresztény királyságokban

mindig szokásban volt az ilyesmi. Ami újdonság, hogy egy magát deklaráltnan ateistának hangsúlyozó, s a vallás elhárítását váró és elősegítő politikai rendszer képviselői szóltak bele az egyházi kinevezésekbe!

Igazság kedvéért azonban azt is el kell mondanunk, hogy a magyar hierarchia azért egyezett, egyezhetett ki az egyház ellenségeivel, mert a Vatikán „keleti politikája” ezt lehetővé tette. A VI. Pál pápa által képviselt stratégiát Európában sokan bírálták az egyházon belül: Nem csak a „konzervatív jobbszárny” (Escriva, Le Febre, Mindszenty), de a „liberális” teológusok sem lelkesedtek érte. (Tulajdonképpen komolyabb engedményeket tett a kommunizmus ateista rendszereivel szemben, mint hajdan XII. Pius pápa a náci Német Birodalommal kötött konkordátumban. Hiszen Németország – minden későbbi háborús bűne ellenére – sem volt deklaráltnan ateista.) E minden táborban kritizált keleti politikának lett az áldozata Mindszenty József hercegprímás éppúgy, mint később Bulányi György, piarista atya. (Kik között hithű katolicitásukon és szilárd jellemükön kívül meglehetősen kevés a hasonlóság.)

Mint ismeretes, Mindszenty az 56-os szabadságharc leverésekor a parlamentből a budapesti amerikai nagykövetség épületébe menekült, ahol kényszerűen 15 évig tartózkodott. E körülmény az évek múlásával egyre kellemetlenebb lett mind a Kádár-kormánynak, mind a Vatikán keleti politikájának. Ezért a felek Mindszenty háta mögött (!) meg egyeztek abban, hogy a pápa kéri fel a bíborost a követség s az ország elhagyására. A prímás a szentatya kérésére hajlandó volt erre egy feltétellel: a magyar kormány részéről csak rehabilitációt fogad el, s nem amnesztiát. A kommunisták szokásukhoz híven megszegették a szavukat. Csak miután az öreg főpapot szállító autó Hegyeshalomnál elhagyta az országot, közölték vele, hogy amnesztiában részesült. A Vatikán pedig – azt feltételezve, hogy a megpróbáltatások között megöszült aggastyán már csak nyugalmat szeretne – Mindszenty háta mögött (!) megígérte a magyar kormánynak azt is, hogy kezeskednek érte, a bíboros nem folytat majd Nyugaton kommunistaellenes propagandát. Mint ismeretes, e tekintetben alaposan elszámították magukat. Az „örögúr” körbeutazta a fél világot, és mindenütt alaposan „kíprédikálta” a kommunizmust. Ekkor a magyar kormány emlékeztette a Vatikánt korábbi ígéretére, és szankciókat helyezett kilátásba, ha nem sikerülne elhallgattatni. A pápa tehát levélben szólította fel a prímást, hogy hagyjon fel próféta tevékenységével, ellenkező esetben kénytelen lesz rangjától megfosztani. Mindszenty – krisztusi jellemétől elvárhatóan – azt válaszolta, hogy kénytelen elsősorban a lelkiismeretének engedelmessé válni; s buzgón folytatta tovább bizonyágtevő misszióját. Ezek után a Szentszék megfosztotta rangjától, mely körülmény feltehetőleg meglehetősen jelenleg folyó boldoggá avatási eljárását is.

Bulányi György piarista atyát később éppúgy a kommunisták nyomására hurcolták meg saját egyházi felettesei. Először ő is a börtönt járta meg „illegális” hittancsoportok szervezése miatt. De akkor még más katolikus mozgalmak vezetőivel együtt. Aztán az Állami Egyházügyi Hivatal (melyet a kommunisták az egyházak szétverése céljából hoztak létre) rájött, hogy számára Bulányiék csoportja veszélyesebb, mint a többiek. Mégpedig a kötelező sorkatonai szolgálat lelkiismereti okból történő, alternatív megtagadásának lassan kibontakozó tana miatt. (Épp elég bajuk volt emiatt a Jehova Tanúival, meg Nazarénus kiségyházzal. Attól féltek, hogy a Bokor közösség tanai megfertőzhetik a többi katolikus ifjúsági mozgalmat, másoknak is megtetszik majd az efféle „nyugatis” polgári engedetlenség.) Így amellett hatá-

roztak, hogy régi, jól bevált módszerüket, a „szalámi-taktikát” fogják alkalmazni Bulányiék a többi csoportról történő leválasztására. Ehhez szükségük volt az általuk függő püspöki karra, hogy azokkal végeztessék el a „piszkos munkát”, ne keljen ország-világ előtt „beszennyezniük” kezeiket. A püspöki kar nem volt nehéz rávenni e feladatra, hiszen a katolikus hierarchiának – mint minden nagy intézményrendszernek – évezredek gyakorlata volt a funkcionális, hatalmi kontraszelekción. Míg valaki vezetői karriert fut be, gyakran esik áldozatul a gőg, a hatalmaskodás, irigykedés, féltékenykedés, másokat lekezelés szellemének. „Hogy jön egy jöttment szerzetes ahhoz, hogy önálló teológiai gondolatokkal hozakodjék elő, zavart keltsen, ki-provokálja az egyház ellen az elnyomók dühét stb.” (Ugyanaz az érvelés, melyet a farizeusok Jézus esetében alkalmaztak!) A legegyszerűbb megoldás, mint az egyháztörténelemben oly sokszor: bármi áron be kell bizonyítani, hogy eretnek tanokat vall; be kell vádolni a Szentszékkel, és el kell érni, hogy kiközösítsék. A piarista atya szerencséje az volt, hogy sikerült vitatott írásait idejében és hamisítatlanul kijuttatnia nyugatra; így a Vatikánban láthatták, hogy alapvetően nem tanbeli, hanem egyházpolitikai problémával állnak szemben. Rendjének generálisa (p. Ruiz) is védelmére kelt, s a Hittani Kongregáció (kvázi a hajdani Inquisitio jogörököse) vezetője, a köztudottan antikommunista Joseph Ratzinger bíboros sem volt hajlandó elítélni. A Magyar Püspöki Kar tehát az első menetben elvesztette a csatát. De az ÁEH nyomására tovább kellett folytatásuk a Bulányiék elleni hadjáratot. Eszközök tekintetében nem riadtak vissza semmitől, irathamisítások, a védekezés esélyének teljes megtagadása, személyes sértegetések, és rágalomok stb. Végül Bulányi több tucatnyi írása között találtak kettőt, melyek néhány passzusa lehetővé tette, hogy azokat egy szolidabb szellemi képességekkel megáldott olvasó félreértse. (Eltekintve attól, hogy olyan állítólagos tévtanokról van szó, melyekért a II. vatikáni zsinat óta, Nyugat Európában egyetlen teológust sem ítélték volna el!) Ratzinger bíboros (a jelenlegi XVI. Benedek pápa) azonban ezeket sem volt hajlandó elítélni, hanem kompromisszumként, hosszas huzavona után azt kérte Bulányitól, hogy egy 12 pontból álló kvázi „credót” írjon alá. Miután Ratzinger bíboros eleget tett a piarista atya azon kérésének, hogy ha számozatlanul is, de szerepeljen a szövegben utalás a lelkiismereti szabadság legfelsőbb erkölcsi fórumára (akár Mindszenty!); Bulányi készséggel aláírta e „credót”, hiszen az abban felsorolt pontok egyikét sem tagadta, soha.

Ezzel látszólag lezárult a „Bulányi-ügy”, kvázi rehabilitálták. Akár az országot elhagyó Mindszenty esetében, most is fellélegzett a hierarchia. Ráadásul nemrégiben még a kötelező sorkatonai szolgálatot is megszüntette a parlament. (Persze egészen más indítékból. Nem azért, mintha megértették volna a nyolc boldogságot, és megtértek volna; hanem azért, hogy védtelenné és elpusztíthatóvá tegyenek egy – a globalisták által amúgy is megszüntetésre ítélt – országot. De ez nem tartozik témánkhoz.) A kommunista rendszerben szervilis módon viselkedő püspökök tehát azt remélték, hogy az öregedő Bulányi örül majd a fejleményeknek, s kvázi önkéntes nyugalomba vonul. Akár Mindszenty esetében, ez esetben is tévedtek. A szerzetes ugyanis tisztában van vele, hogy a magyar katolikus egyház erkölcsi megújulásának feltétlen feltétele a múlt feldolgozása s a kiengesztelődés. Mivel az elsikkasztott rendszer-változás után a sajtó addig zárt ajtajai legalább résznyire kitérültek a közvélemény tájékoztatására, sorra jelentek meg Bulányi tanulmányai e kérdésben. A püspöki kar idő-

sebb tagjai büszkeségből, vagy a szégyenletes leleplező-déstől való félelemből, továbbra is ignorálják őt s véleményét. Beismerésre és bocsánatkérésre semmiképpen sem hajlandók. A fiatalabbak pedig védik a „legitim kontinuitású mundér” becsületét. Érvelésük tetszetős, de hamis: „A múlt felhánytorgatása csak zavart kelt, bűnös haragot, bosszúvágyat ébreszt, rombolja az egyház tekintélyét, így csak ellenségeinek használ. Bulányit pedig csak sértődöttsége hajtja, keresztény létére nem hajlandó megbocsátani. Egy jézusi ember akkor is megbocsát, ha nem kérnek tőle bocsánatot.” Fentebbi érvek persze egytől egyig hamisak; mégis tételezzük fel a jóhiszeműség vélelmével: csupán kapitális tévedésekről van szó. Hogy a püspöki kar így vélekedik, az pszichológiailag érthető. Hárítanak, projektálnak. Ami megdöbbentő, hogy sokszor a többi kisközösségek tagjai, vagy az egyszerű hívek is „beveszik” ezt a maszlagot! Például épp az egyik kisközösségi vezető tette egy ízben azt a nyilvános kijelentést, hogy „most már Bulányi valóban rossz útra lépett, mert nem hajlandó elfogadni a neki nyújtott békejobbot”!

És itt meg kell állnunk egy pillanatra: ilyen erkölcstani csúsztatást, ilyen logikai bukfcencet nem engedhetne meg magának egy neves teológiaprofesszor! Nem ártana egyszer s mindenkorra, egzakt módon tisztázni, mi is a kien-gesztelődés; mert úgy látszik, mindenki azt ért alatta, amit akar. (Forrás: Kapu 2007. június)
(Folytatjuk)

KÖSZEGINÉ MELINDA BOKOR IMASTAFÉTA

Kedves testvéreim! A KV teljes egyetértésével ezúton szeretném javasolni Nektek, hogy kezdjünk bele egy komolyabb imádkozásba önmagunkért, családjainkért, közösségeinkért és a Bokor egészségéért. Az ötlet a BNTn született meg bennem, amikor Tarnai Imre bácsi a szentmisében nemes egyszerűséggel azt mondta, hogy „ha imádkoznánk, akkor tudnánk mit kell tennünk a mai világban”. Az az erőteljes gyanúm, hogy igaza van!

Arra gondoltam, hogy november 15 – től május 31 - ig a nap minden órájában imádkozzon valaki! Ez azt jelentené, hogy reggel 6 – től este 10 - ig beosztanánk, hogy órák váltásban, mikor, ki imádkozik. (Pl. valaki azt mondja, hogy én minden héten kedden reggel 6 – 7 között tudok imádkozni, akkor őt beírjuk erre az időpontra, s a jelzett hat és fél hónapban ebben az időpontban ő fog imádkozni.) Az elcsendesedés formája teljesen szabad, lehet elmélkedés, meditáció, spontán ima, nyelvima, dicsőítő tánc az Úrnak stb. A 60 perc során legalább néhány fohászba foglaljuk bele a Bokorért való könyörgéseinket is.

Ez összesen hétfőtől vasárnapig napi 16 órát jelent, tehát akkor lesz teljes az imastafétánk, ha találunk 112 embert a Bokorban, aki hajlandó heti egy órát imádkozni. Szerintem találunk! S ha nem, akkor sincs baj, legfeljebb kicsit „lyukas” lesz az Úr előtt való jelenlétünk!

Miért jó ez?

- Biztos, hogy hetente legalább egyszer egyfolytában szánok egy órát az Úrra.
- Új gondolatok, ötletek kerülhetnek felszínre a csendekben, amely egyénileg, közösségileg továbblendíthetnek minket az Úton járásban.
- Nagyszerű dolog arra gondolni, hogy most egy testvéremtől átvettem, majd egy óra múlva egy másiknak át-

adom – akár az ország egész más részén – az ima „szálát”.

- Erősítheti a „mi tudatot”, ahol valóban mindenkire szükség van.

Kérlek, hogy vállalásodat juttasd el hozzám, ahol egy táblázatban rögzítem. Köszeginé Melinda 7691 Pécs, Mázaház u. 24. koszegit@freemail.hu, 72/267 – 041. Jó lenne, ha a nyugdíjasok és betegek a napközbeni órákból vállalnának, hogy a hajnali, esti órák maradhatnának a munkákba járóknak. Kérlek vizsgálj meg a hetedet, hol van olyan pont (pl. lyukas óra stb.), ahol lenne módod rendszeresen elcsendesedni.

Kérdezd meg közösséged tagjait is! Idős családtagjaidtól se felejtse el megtudakolni, hogy részt vennének – e az imastafétában! A jelentkezéseket minél előbb, de legkésőbb a novemberi KVT találkozóra küldjétek – hozzátok el! A decemberi Tájékbá betesszük az addig jelentkezettekről készült – remélhetőleg minél teljesebb – táblázatot, s a maradék helyekre még azután is lehet jelentkezni. Ha véletlenül olyan időpontot jelölnél meg, ami már foglalt, akkor megpróbálunk egyeztetni, bár az se tragédia, ha lesz olyan óránk, amikor többen is imádkoznak.

Ugye leszünk száztizenketten?

PERÉMY GÁBOR

IMA

Ha tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jót adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle. (Lk 11,5-13)

" . . . gonoszak vagytok . . . " - megdöbbentő ez a szókapcsolat Jézus részéről; tanuljunk tehát belőle! Tanuljuk meg, hogy a szépítgetés, az igazság megkerülése nem visz előbbre. Tanuljuk meg, hogy a félelem a várható elutasítástól és konfliktustól: rossz tanácsadó.

Értjük és elfogadjuk, hogy Jézusnak ez a szava nem megbélyegző, megsemmisítő és kárhóztató ítélet, hanem érvelő fordulat. Egyszerű hivatkozás egy közismert tényre, amely ellen talán hirtelen haragra gerjedhet némelyik hallgató, de amelyet komolyan elvitatni senki sem próbálna. Eppen olyan egyszerű és köznapi, mint a másik hivatkozás: "... tudtok jót adni gyermekeiteknek."

Tisztességgel végighallgatjuk Jézust, és nem ebbe az egy szavába kötünk bele, hanem inkább arra figyelünk, amit elmondani akar nekünk. Tartozunk ugyanezzel a tisztelettel minden embertársunknak, akinek a szavát meghalljuk!

KALKUTTAI SZENT TERÉZ IMÁJA

Hozzon a mai nap belső békét a számodra. Bízz Istenben annyira, hogy tudd, pontosan ott vagy, ahol lenned kell. Ne felejtse el a végtelen lehetőségeket, amelyek a hitből erednek.

Használd az adottságokat, amelyeket kaptál, és add tovább a szeretetet, amely megadatott számodra. Légy elégedett abban a tudatban, hogy Isten gyermeke vagy. Legyen ez a tudat teljesen a tiéd, és adja meg lelkednek a dal, a tánc, a hála és a szeretet szabadságát.

Ez mindannyiunké.

Ámen

VARGA JÁNOS

BOLDOGGÁ AVATJÁK F. JÄGERSTÄTTERT

A II. világháború idején a katonai szolgálatot megtagadó felső-ausztriai vértanú, Franz Jägerstätter boldoggáavatása előreláthatólag 2007. október 26-án, Ausztria nemzeti ünnepén fog megtörténni Linzben. Franz Jägerstätter (1907-1943) a lelkiismeret mártírja, és a hegyi beszéd boldogságainak tanúja. A földművesség mellett sekrestyésként is tevékenykedő Jägerstätter kortársai sokaságánál világosabban felismerte, hogy a keresztény hit és a bűnös nemzetiszocialista rendszer teljes mértékig összeegyeztethetetlen.

Lelkiismereti döntése alapján, bár tisztában volt annak következményeivel, arra érzett indítást, hogy megtagadja a háborús szolgálatot a hitleri hadseregben. Jägerstätter tanúságtétele ragyogó példa egy sötét időszakból, amely egy egészen más helyzetben segíti a mai embereket, lelkiismeretüket az Evangélium szerint alakítani – számol be róla a Kathweb hírügynökség.

(Forrás: Magyar Kurír)

FARAGÓ FERENC szerk.:

HAMVAS BREVIÁRIUM

„Nekem a vallás kevés. Nem bújok el sehová. Még az imádságba sem. Azt hiszem teljes védtelenségben élek. Az életnek egyetlenegy értelme van, a halottak feltámadására várakozni.”

(Ugyanis)

„Egyetlen tartós és hiteles megértési kategóriánk van, és ez a szent könyvek kinyilatkoztatása.”

(Scientia Sacra)

„Otthon a világot ismered meg, utazva önmagadat, mert otthon a súly magadra esik, az úton a világra, s mindig az marad ismeretlen, ahová nézel.”

(Babérligetkönyv, Kierkegaard Szicíliában)

„Van valami természetes abban, hogy az ember időnként áttöri az öt körülvevő rendet, és van valami természetellenes.”

(Arkhai, Inka kövek)

„A legnagyobb rang, amit egy nép elérhet, nem a kultúra, nem az, hogy szellemivé válik. Egyetlen szóval sem éltek vissza annyit, mint a szellemmel. A szellem nem szuverén világalkotó szubsztancia, hanem az erőknél, Hatalmaknak és isteneknek éppen olyan megnyilatkozási területe, mint a természet és a lélek.”

(A láthatatlan történet, A Vízöntő)

„A tudomány a gondolatot az utóbbi négyszáz év alatt ugyanúgy elnyomta, mint a középkorban a vallás.”

(Hexakúmion, A szcientifizmus)

„Lehet, hogy a kő csak egyetlen szót mond, a szót az idők elején kezdte el, és az idők végén fejezi be.”

(Arkhai, Inka kövek)

„A racionalizmus mindenesetre az élet kiirtására tett legkomolyabb erőfeszítés”

(Szarepta)

„A mágia rokon a misztikával, attól mégis különbözik. Mert ha az ember lát, megért, átél és tud, még a dolgokhoz nem nyúl, azokat nem változtatja meg. A misztikus nem is cselekvő, csak lát és tudó. A mágus éppen ez: cselekvő. A mágia ugyanazt tudja, min a misztika, de ugyanakkor beleavatkozik a dolgokba, és azokat megváltoztatja, esetleg teremti.”

(A láthatatlan történet, Wordsworth vagy a zöld filozófiája)

„A szcientifizmus a kutatók eredményeinek kizsákmányolásából él, körülbelül úgy, ahogy a klerikalizmus a szentek dicsőségéből élt.”

(Szarepta)

„Mindaz, amit az ember tesz és tehet, függ a valóságtól, bele van ágyazva, és sohasem léphet ki belőle. Egyedül a művészet áll a valóság fölött, képes arra, hogy változtasson, újat alkosson, hogy teremtsen.”

(Sziget, Brueghel)

„A senki egyébként mint tömeges létmegoldási kísérlet a szociális éhségből keletkezett. A senki megvalósításának feltétele, hogy az ember szubsztanciájáról önkéntesen lemondjon. A fokozatok a következők: polgári közepszerűség (tehetségbálvány, zseni), - akárki, - mindegy, hogy ki, - linkség, - szubsztanciátlanság, - senki.”

(Patmosz III., A senki)

„Az örök a pillanatban van, és az elmúlhatatlan abban, ami a legmulandóbb”

(Szarepta)

„Mindig van abban valami szárnalmas, ha valaki egy istenségre azt mondja, hogy: nem lényeges. Szárnalmas? Miért? Mert abban az emberben valami lényeges nincs meg.”

(A láthatatlan történet, Poszeidón)

„Van egyfajta magány, amelyiknek jellemvonása, hogy az ember, aki ilyen magányban él, a társadalmon kívül igazoltnak érzi magát. Nem egészen önkéntes, de nem egészen szükséghelyzet; mind a kettő és ennél több.”

(A magány szociológiája)

„Válság annyiféle van, ahány lehetőség a valóságnak ellenállni.”

(Szarepta)

„Az igaz művész számára mindig megalkuvás volt, ha leírta azt, amit gondolt. Lehet írni szeretetből, lehet kétségbeesésből, lehet írni az emberek iránti részvétből és haragból. Bármiképpen ír az ember, mindig megvan benne a goethei: az ember megszabadul attól, amit leír.”

(Sziget, Az írás platonizmusa)

„Nincsen szükség arra, hogy megtudjam, mi lesz holnap. Ha tudom, mi van ma, mindent tudok.”

(Szarepta)

„Világnézet tudós épület, amelyben az ember elrejtje szorongásait.”

(Patmosz I., Direkt morál és rossz lelkiismeret)
